

Haladó ifjúsági mozgalmak Csongrád megyében

Komócsin Zoltán, a magyar kommunista ifjúsági mozgalom kiemelkedő harcosa

Komócsin Zoltánt és tevékenységét nemcsak a magyar és a nemzetközi kommunista mozgalom vallja magáénak, hanem a kommunista ifjúsági mozgalom is. Az életútjának feldolgozásáról intézkedő határozatot Komócsin Zoltán nevével, a magyar forradalmi ifjúsági mozgalom kiemelkedő személyiségeivel, *Lékat Jánossal, Löwy Sándorral, Kulich Gyulával, Kilián Györggyel és Ságvári Endrével* együtt említi egy sorban, ezzel megjelölve és értékelve felejthetetlen tevékenységét. Működését különösen érdemes felidézni, életútjának ismeretlen vonatkozásait is megismerni, mert az ő példája is bizonyítja, hogy a munkásosztály, a nép kivélt sorából azokat, akik híven szolgálják ügyét.

Már kezdettől kitűnt, hogy azok közül való, akikre szó szerint illik a kifejezés: magával tudta ragadni az embereket, a népet, a dolgozó embereket sorsának jobbrafordulásáért folytatott harcban. 1945-ben a Munka című szakszervezeti közlönyében „Egy munkásgyerekek elindul” címmel írt cikket egy barátjáról, aki végre levehetette megszokott, gyűrtött, kopott szürke ruháját, mert új ruhát kapott. Ennek örültek mindketten, s elindultak sétálni a szegedi utcákon. Komócsin Zoltán természetesen öröme volt ez: munkáscsaládból származott, innen indult el, hogy harcostársával „érvényt szerezzen népe akaratának”.

Komócsin Zoltán munkásmozgalmi múltjának bővítése Szeged volt. Már fiatalon, a családi tűzhely meleg mellett beletáplált az édesapja és nagybátyjai, Illés és Antal példája és harcuk a szegedi munkásság sorsának jobbá tételéért. Saját maga is tapasztalhatta, hogy milyen az élő-letező ellenforradalmi rendszer politikája a munkásság irányában. A házkutatások, az internálások, a sztrájkok, az elégettelenség növekedése a nélkülözések ellen, a rendszer elleni háború és fasizmusellenesség mind-mind rádöbbenett arra, hogy a horthysta-rendszer ellen harcolni kell.

1936-tól kapcsolódott be a szegedi ifjúkommunista mozgalomba. 1938-tól sűrűn megfordult a Hétvezér utcába levő Munkásotthonban, amely a szegedi mozgalom agitációs központja, az illegális kommunista és baloldali szociáldemokraták találkozóhelye volt. Itt találkozott először 1940-ben *Ságvári Endrével*. Így talált kapcsolatot a kommunista mozgalom központi irányítóival, *Kállai Gyulával* és másokkal. 1941-től tagja lett az illegális KMP-nek. Felső kapcsolata *Ságvári Endre* volt, akivel már az illegálitás viszonyai között előbb Szegeden, majd Pesten három alkalommal is többször találkozott, Boda Józseffel, Lengyel Gusztávval és Rosenberg Annával együtt találkozott.

1944-ig terjedő antifasiszta munkája sokrétű volt. Részt vett az országos Népszava agitációban, mi több Öv volt a Munkásotthonban és a Népszava-kötegek elosztója. Illegális marxista vitakörök szervezett a Hétvezér utcai Munkásotthonban és a Szeged környéki „Lótemető”-be. Részt vett a *József Attila* és *Ady Endre* nevével fémjelzett Szegeden rendezett kiemelkedő antifasiszta esteken. *Kállai Gyula* az „Eletem törvénye” címmel, nemrég megjelent memoárkötetében, külön részletesen is megemlékezett ezekről a harcok antifasiszta esztéről és az általa már akkor megismert Komócsin Zoltánról, Boda Józsefről,

Dáni Mihályról, Lengyel Máriáról, Nagygyörgy Máriáról és másokról. Az antifasiszta propaganda eredményei láttán, Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter 1943 október végétől betiltotta a politikai műsoros irdalmi estek rendezését.

Magyarország német megszállása után, az illegálitás viszonyai között — miután a szegedi munkásság színjátékát Ricsére internálták — Komócsin Zoltán gyűjtést szervezett a családtagok, hozzátartozók számára. Illegális nyomtatványok, röplapok terjesztését szervezte meg 1944 augusztusában a szegedi „Sárga”-n. Többoldalú magával terjesztette a *Magyar Front* és a *Békepárt* röplapjait. A röplapok forrásáról éppen Komócsin Zoltán nyilatkozott 1969-ben, a *Délmagyarországnak* adott visszaemlékező írásában. Megírta, hogy később megtudta, hogy ezeket a röplapokat Budapestről, *Fehér Lajostól* kapták. Szervezett és agitált, a Moszkva és a Kossuth rádió híreit terjesztette Szegeden a mozgalomban, a Szeged környéki tanyavilágban és községekben. A behívások megtagadására, a sánccsás, a honvédelmi érdekű munka szabotálására hívott fel. Az ifjúmunkások rendkívül aktív szervezőjeként megmutattak különös képességeit az emberek meggyőzésére, mozgósítására.

Délmagyarország felszabadulása előtt, 1944 szeptemberében, egyik harcostársának jelentette ki: „Minden vágyam, hogy a felszabadulás után újságíró lehessen.” Ez a vágya, azt mondhatni valóra vált, mert a *Délmagyarországnak* és a *Munka* című szakszervezeti közlönyben sűrűn megjelentek írásai. De nem mint újságíró, hanem mint politikus vett részt a politikai és párt-harcokban, az osztályharcban, amikor még kemény politikai harcok folytak akörül, hogy milyen irányt vegyen hazánk társadalmi fejlődése. Az MKP Szegedi Szervezete az ifjúsági mozgalom megszervezésének szolgálatába állította képességeit. 1944 októberében közreműködött a Kommunista Ifjúsági Szövetség megalakításában. Amikor Szegeden is megalakult a MADISZ, annak egyik szervezője lett. 1945 januárjától a MADISZ délrterületi titkára. Komócsin Zoltánnal, az ifjúsági mozgalom megszervezésében együtt dolgozott Halász György, Hollós Ervin, Laczkó István, Lajtai Vera, ifj. Komócsin Mihály, Nagygyörgy Mária, Strack Éva, Sárközi Sándor, Török István, Török Ferenc, Vértés Imre és sokan mások.

Tíz év múlva úgy alakult hazánk története, a dolgozó néptömegek államának helyzete, hogy a magyar párt újra az ifjúsági mozgalom megszervezésének területére szölitotta Komócsin Zoltánt, mely akkor a konszolidációs folyamat egyik legfontosabb részterülete volt. Akik átérték azt az időszakát, tudják, mennyire nem volt könnyű feladat az ifjúsági mozgalmat szervezni. A KISZ zászlóváltására 1957. március 21-én az Erkel Színházban került sor. Az Ideiglenes Központi Bizottság Komócsin Zoltánt választotta ki és ajánlotta a mozgalom vezetőjének tiszttségére. Szerencsés választás volt! Ezt már akkor hamarosan, ma történelmi távlatból még inkább jól meg lehet ítélni. Komoly múlt és tapasztalatok álltak mögötte: *Komócsin Zoltán* elvi meggyőzősége, nemkülönben emberi és jellemi adottságai alkalmassá tették őt a feladat vállalására. Kiemel-

nének meggyőző erejét, felkészültségét, dinamizmusát, kiváló előadóképességét, az emberekkel, az ifjúsággal való kapcsolatteremtő képességét, amely tulajdonságokra egy induló mozgalom megszervezőjének igen nagy szükség van. 34 éves volt ekkor, teli energiával, felelősségtudattal és a párt iránti odaadással.

A zászlóváltás után erőteljes szervezőmunka bontakozott ki. Szóban és írásban a kiélezett osztályharc körülményei között folyt az agitáció a fiatalok megnyeréséért. Kézelt plakátokat, röplapokat gyártottak, ezeken a röplapokon a *Kádár-kormányt*, a pártot és a KISZ-t éltették. Fellendült az agitációs munka klasszikus módszere, a *meszelés* is. A KISZ kitűnő szervező tevékenysége rendkívüli eredményeket mutatott fel. 1957 március végén még csak 270 KISZ-szervezet működött 8 ezer taggal, de április közepén már 45 ezer KISZ-tag volt, május végén pedig 3406 KISZ-szervezetben 89 ezer 120 fiatal tömörült. Az 1957. szeptember 15-i adatok szerint a KISZ-nek már 169 ezer 70 tagja volt. Az EPOSZ-szal kötött együttműködési javaslat után a KISZ az egész ifjúság egységes szervezetévé vált.

Nemrég az MSZMP KB Párttörténeti Intézetében, a Komócsin Zoltánról szóló írásokból, iratokból és visszaemlékezésekből egy Komócsin Zoltán levélírási anyagot létesítettek. Ezen iratgyűjteményben olvashatunk egyéniségéről: „Olyan adottságai, képességei voltak, amelyek a kommunista politikusként szinte tanítható jellemzői... Szókimondásáért, elvi szilárdságáért nemcsak elbűrték, hanem ellenfelei is tisztelték.” Másutt a következőket olvashatjuk jelleméről: „Egyik legnemesebb tulajdonsága volt, hogy nem volt benne féltékenység, irigység, ami... a tehetséges ember, vezető sajátja. Örült más sikereinek.” Az emberi jellem azon ritka közösségi vonását is magában hordozta, hogy a *mag boldogságát a nép boldogságában* kereste. Életútja példa. Példája erőt adhat a ma felnövekvő nemzedékek számára.

Pernecki Mihály

A gyermekápolási táppénzről

„Kétgyermekes anya” jellege alatt szegedi olvasónk arra kíváncsi, hogy az anyák, ha gyermekük beteg, meddig jogosultak gyermekápolási táppénzre. Olvasónknak egy öt éves és egy három éves gyermeke van. Az új szabadsággal kapcsolatos tudnivalókról tájékoztatást kaptak a vállalatnál. A tájékoztató szerint a kisgyermekes anyák pótszabadságra, valamint a tíz éven aluli beteg gyermek ápolására jogosultak. Ez utóbbinál azt közölték, hogy erre az időre jár a táppénz is. A vállalat tájékoztatásával kapcsolatosan vita van, ezért kéri ismertetni az idevonatkozó rendelkezéseket.

A vállalat tájékoztatása téves. Valószínű, hogy összetévesztették a fizetésnélküli szabadságra való jogosultságot a táppénzre való jogosultsággal. A szabadságra, így a fizetésnélküli sza-

Új sebtapasz

A Max Planck Intézet kutatói (NSZK) a sejttenyésztés létrehozó kísérleteik során — mintegy melléktermékként — olyan gélt (szilárd anyagból és folyadékból álló, többé-kevésbé alak tartó, könnyen deformálható anyagot) állítottak elő, amely sebfehérítésre minden eddigi anyagnál alkalmasabbnak bizonyult. Különböző méretű és vastagságú filmek készíthetők belőle, s azokat nedvesen teszik rá a sebre. A gélt már előre átitatják bakteriumölő és gyógyulást segítő készítményekkel. A gél nem ragad hozzá a sebzhez, s ezért bármikor fájdalom nélkül eltávolítható vagy cserélhető. Ezenkívül magába szívja a seb váladékát is, tehát tisztán tartja a sebet. S mivel üvegszerűen átlátszó, szintelen, rajta keresztül mindenkor jól látható a gyógyulás folyamata.

Csatornatisztító halak

Sikeres kísérlet

Türkménia halakkal foglalkozó tudósai a világon elsőként teremtették meg a növényevő halak akklimatizálódásának tudományos alapjait, és megoldották szaporodásuk irányítását.

A fehér amur és a tolsztoibk (pontyféle) Kína folyóiban és a távol-keleti Amurban élnek. Növényevő halak, súlyuk eléri a 10–30 kilogrammot.

Türkméniaiban a fehér amurt és a tolsztoibkot az Amu-Darja folyótól kiinduló Kara-Kum csatornában kezdték meghonosítani. A csatornát sűrűn benőtték a növények, ezért elhatározták, hogy növényevő halakat telepítenek ide. A kísérlet sikeresen végződött: a halak kitűnően akklimatizálódtak.

A türkmén tudósoknak sikerült felderíteniük azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják a fehér amur és a tolsztoibk szaporodását. Például a vízfolyás sebessége, a táplálék, a halivadékok élelme és az ivóhelyek közötti távolság. Már egyetlen kedvezőtlen tényező esetén a szaporodás folyamata megszakad. A türkmén kísérletek sikere bizonyítja, hogy ezeket a halakat nemcsak Közép-Ázsiában, de más területeken is meg lehet honosítani. Ehhez azonban az szükséges, hogy a tároló medencék vizének hőmérséklete, a víz kémiai összetétele és kedvező legyen az amur is a tolsztoibk számára.

APN—KS

Szlovák nemzetiségi művelődés hazánkban

A nemzetiségek mind nagyobb szorgalommal ápolják, fejlesztik népi kultúrájukat. Nemcsak joguknak, hanem kötelességüknek is érzik anyanyelvi művelődésük továbbfejlesztését. E tevékenység irányítása, segítése, összefogása, főképpen a nemzetiségi szövetségek feladata.

Budapesten, a Nagymező utcában székelő Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetsége munkatársaival, *Lami István* kulturális osztályvezetővel és *Medvegy András* főelőadóval beszélgettünk a hazai szlovákiai művelődési helyzetéről.

A szlovákok körében folytatott kulturális munka — mondta *Lami István* — a magyarországi közművelődés szerves része. Alapvető feladatunk, hogy elősegítsük nemzetiségi kultúránk fejlődését, a szlovák anyanyelv kultúrájának megismerését, és sokoldalú kapcsolatokkal hídakat alkothassunk a két nép között. A szlovák anyanyelvű lakosság művelődése a magyar állami közművelődési hálózatok (művelődési otthonok, könyvtárak, múzeumok stb.) keretében folyik. A szlovák anyanyelv és kultúra ápolását szolgálják a különböző közművelődési mozgalmak: a műkedvelő művészeti, a klub-, a honismereti és az olvasómozgalom, továbbá

nemzetiségi hetilapunk, a *Ludové Noviny*.

— Mikor, és hogyan kezdődött a magyarországi szlovákiai körében a műkedvelő művészeti mozgalom?

— A szlovák kórusok, színjátszó csoportok működésének évszázados múltja van Magyarországon.

Az ötvenes évek elején huszonkilenc szlovák által lakott településen volt szervezett kulturális élet. A felszabadulást követő években élte virágkorát a magyarországi szlovák műkedvelő színjátszás, amely a hetvenes évek elején jelentős szerepet játszott kulturális életünkben.

Az életmódban történő változás, a televízió következményeként, hogy csak ezeket a tényeket említssem, csökkent az érdeklődés. A közönség egyre magasabb szintű művészeti teljesítményt várt a művészeti csoportoktól, s ennek a követelménynek csak a szakképzett művészeti vezetéssel, a kedvező működtetési feltételekkel rendelkező közösségek tudtak megfelelni. Öntevékeny szlovák színjátszásunk hanyatlásának fő okát abban látjuk, hogy az anyanyelvi színpadi kifejezés mód egyre nagyobb problémát jelent ifjúságunknak.

A magyarországi szlovákiai kultúrájának, közművelődésének fejlődése viszont korántsem torpant meg. Az

anyanyelvi kultúra ápolásának, fejlesztésének új lehetőségei, megnyilatkozásai jelentek meg.

— A tévé-, a rádióvetéledő a szlovákiaság körében is felbresztették az anyanyelvi kultúra iránti érdeklődést, terjesztésének vágyát — folytatja *Medvegy András*. — Az utóbbi években ismét gomba módra szaporodtak hazánkban a szlovák énekkarok, hagyományörző együttesek. A közművelődési formák sokoldalú gazdagodása mellett az öntevékeny művészeti mozgalmat tekintjük a nemzetiségi kulturális munka fő területének.

A táncosok fiatal tagjai, például, akik nem beszélnek jól szlovák anyanyelvüket, miután megismerkednek táncokkal, kedvet kapnak a szlovák nyelvtanuláshoz is. Úgynevezett hagyományörző együttesek, mint a *komplex bemutatására törekednek, s lakodalmi, fonó, vagy más szokásokat dolgoznak fel. E műsorok iránt a fiatalok is élénken érdeklődnek. Énekmozgalmunk további fellendítését szolgálta a Bartók Béla tiszteletére rendezett szlovák nemzetiségi szemle. Tíz megye 41 településéről 35 énekkar, 22 énekeszóló, duó, trió, 5 citeracsoport, összesen 875 szereplő vett részt a vetélkedőn.*

Az utóbbi években fellendült a szlovák klubok tevékenysége is. A 25 klubban anyanyelven tartanak különböző ismeretterjesztő, néprajzi, történelmi stb. előadásokat. A klubok irodalmi estéknek, író-olvasó találkozóknak, *Ludové Noviny*-anketoknak is helyet adnak.

A szlovák nemzetiség tárgyi, szellemi emlékeinek gyűjtésével a múzeumok és levéltárak rendszeresen foglalkoznak. A szlovák néprajzi tárgyak gyűjtője országosan a békescsabai *Munkácsy Mihály Múzeum*. Eddig nyolc szlovák településen hoztak létre táházakat. Két közszépen működik szlovák falumúzeum, s öt helyen rendelkeznek helytörténeti gyűjteménnyel.

Roxin László

KÖZÜLETEK, MAGÁNSZEMELYEK, FIGYELEM!

Termelőszövetkezetünk kis és nagy tetelekben

homokot kínál eladásra,

saját szállítóeszközzel helyszínrre történő szállítással. Erdekldni lehet: Móra Ferenc Tsz. 1. sz. üzemegegye Szeged, Külterület 4. Telefon: 61-074, vagy személyesen Brezán Borivó ágazatvezetőnél.

Dr. V. M.